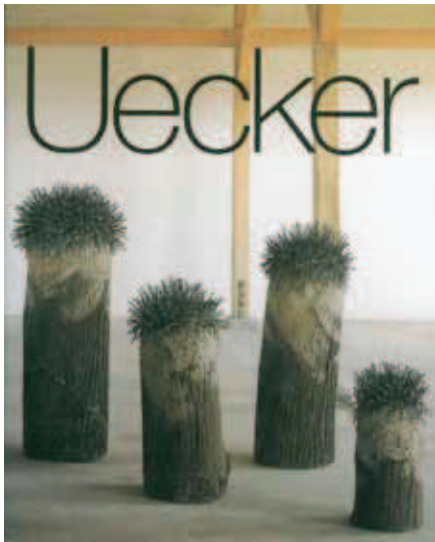

Waarom verzamelen museumbibliotheken catalogi?

Ingrid De Pourcq, KMSKA

De meeste museumbibliotheken zijn gegroeid uit de boekenrekken van de conservator of directeur. Deze boeken waren een hulpmiddel om de museumcollectie te bestuderen en te beschrijven — in museumcatalogi — en om inhoudelijk verantwoorde tentoonstellingen in te richten — met bijhorende tentoonstellingscatalogi.

Vandaag de dag ondersteunt de bibliotheek het museum op verschillende manieren:¹

- documenteert de objecten in de museumcollectie;
- fungeert als verlengstuk en context van de museumcollectie, doordat ze informatie verschafft over objecten die niet in de collectie aanwezig zijn;
- beschouwt het boek ook zelf als cultureel object, als drager van geschiedenis.

Naast de gewone wetenschappelijke monografieën, tijdschriften en reeksen stelt de museumbibliotheek daarvoor een bijkomend arsenaal aan specialistische boeken ter beschikking, m.n. museum- en tentoonstellingscatalogi, oevrecatalogi en handels- en veilingcatalogi.²

Catalogi waren oorspronkelijk eenvoudige gebruiksaanwijzingen in klein formaat, museum- of tentoonstellingsgidsen, met 'notices' in een opsomming van kunstenaars en objecten. Ze evolueerden naar verzorgde wetenschappelijke uitgaven met mooie afbeeldingen tot de aantrekkelijke koffietafelboeken die we nu kennen. Voor de hedendaagse onderzoeker zijn kwaliteitsvolle afbeeldingen van groot belang.

Museumcatalogi of bestandscatalogi geven een overzicht van alle objecten die een museum in beheer heeft, met een formele beschrijving, herkomstgegevens,

soms een inhoudelijke of iconografische duiding en beperkte bibliografische referenties. Het belang van bestandscatalogi ligt hierin, dat ze het historische bezit van een museum weergeven en de evoluties in de kennis over de objecten, waarbij bijv. wijzigingen in titel, toeschrijving of interpretatie kunnen voorkomen.

Tentoonstellingscatalogi zijn allicht het best gekend. Ze worden uitgegeven n.a.v. een tentoonstelling, en bevatten behalve een of meerdere inleidende essays een catalogus met beschrijvende notities over alle tentoongestelde werken. Ook deze catalogi zijn voor de onderzoeker een tussentijdse status quaestionis van het onderzoek naar het object, in de specifieke context van het tentoonstellings-thema. Vergelijkbaar is de opmaak van een oevrecatalogus of catalogue raisonné, die na een inleidende studie over de kunstenaar, meestal vergezeld van biobibliografische gegevens, een opsomming en summier beschrijving geeft van zijn werken.

Deze beide soorten catalogi nemen objecten op uit meerdere openbare collecties en uit privébezit, waarbij de eigenaar al dan niet vernoemd wordt.

De laatste twee categorieën van catalogi komen uit de zakelijke wereld: kunsthandelaren stellen er objecten voor met verkoopdoelstellingen. Daardoor weten onderzoekers wat er op een bepaald moment op de markt komt/kwam, en eventueel wat de herkomst en de (geschatte) waarde van de objecten is/was.

Bescheiden van opzet zijn vaak de handelscatalogi van een kunstgalerij, die een voorstelling geven van te koop aangeboden kunstwerken, al dan niet met een inhoudelijke duiding, herkomst of een

prijzvermelding. Meestal vermelden ze ook tentoonstellingsdata, waardoor ze soms moeilijk te onderscheiden zijn van tentoonstellingscatalogi. Veilingcatalogi zijn allicht het meest gekend als die glossy boeken met mooie afbeeldingen van bijv. Christie's of Sotheby's. Ook veilingcatalogi waren echter ooit goedkope gebruiksaanwijzingen zonder afbeeldingen, met slechts minimale en soms onjuiste informatie over de aangeboden kunstwerken. Typisch is de vermelding van de verkoopsdag(en), meestal voorafgegaan door kijkdagen. Oudere én recente exemplaren bevatten vaak handgeschreven notities met prijzen of in mindere mate namen van kopers.

Conservatoren kunnen aan de hand hiervan de herkomstgeschiedenis van de eigen museumobjecten nagaan. Veilingcatalogi worden ook gebruikt als vergelijkend materiaal om de actuele waarde van museumobjecten in te schatten. Voor de waardering van al deze soorten catalogi geldt dat een diepgaande formele en inhoudelijke beschrijving onontbeerlijk is, zodat kunstenaars- en objectgegevens evenals tentoonstelling- en verkoopgegevens gecontroleerd opzoekbaar zijn. ■■

1 Zie Jan van der Wateren, The Importance of Museum Libraries, in: *Inspel* 33(1999)4, p. 192-3: <http://archive.ifa.org/VII/d2/inspel/99-4wajv.pdf> (18 juni 2013).

2 Het kunstenaarsboek, "object" bij uitstek, en allerlei efeniera laten we hier buiten beschouwing.